

HABERLER

Google aramalarında Türkiye'nin gizli portresi

#Atatürk

#Enflasyon

#Suriyeliler

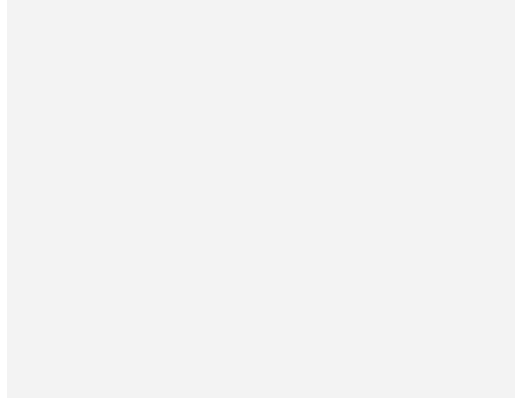

Ekim 06, 2017 14:34

S
ya
ar
di
ar
ü
ar
h

Haberin Devamı ▾

Sosyal medyaya bakılırsa neredeyse herkes mutlu, keyifli, kimsenin bir sorunu yok, çünkü orada topluma en ideal halimizle görünmeye çalışıyor, imajımızı yönetiyoruz.

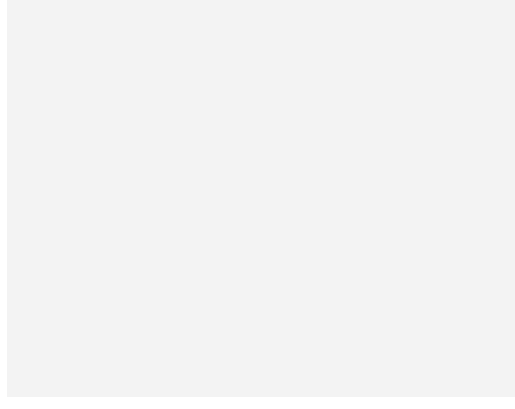
Oysa bilgisayarımızdan, telefonumuzdan kimse görmeden yaptığımız Google aramaları bizimle ilgili çok daha gerçek bir fotoğraf veriyor.

Google belirli bir kişinin yaptığı aramaları mahremiyet hakları gereği üçüncü şahıslarla paylaşmıyor. Buna karşın grup halinde, yani örneğin Türkiye'deki veya belirli bir ildeki kullanıcıların yaptığı en popüler aramaları [Google Trends](#) aracı üzerinde incelemek, farklı aramalarla karşılaştırmak ve 2004'ten beri tüm bu verilere ulaşmak mümkün.

Yöntemini haberin sonunda detaylandırdığımız bu araştırmada Google Trends'in yanı sıra, bu aramaların TÜİK'in resmi verileriyle nasıl örtüştüğünü gösteren Google Correlate uygulamasını da kullandık ve toplumda tartışılan veya varlığından haberdar bile olmadığımız halde bir "dip dalga" oluşturan meselelere dair ilginç sonuçlara ulaştık.

İşte bazıları:

Haberin Devamı ∨

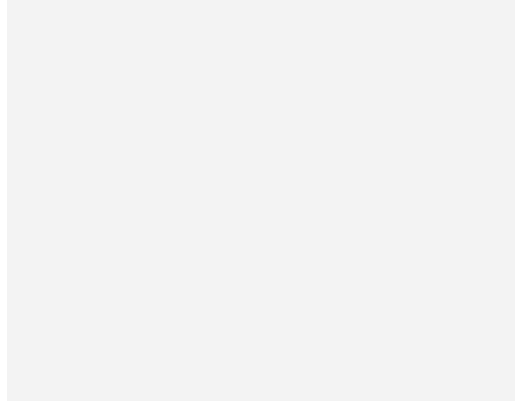

Google trendlerine bakıldığında 2004'ten beri her yıl 10 Kasım'da [Atatürk](#) aramalarının tavan yaptığı görülüyor. Atatürk'ün müfredattan çıkarılmasının tartışıldığı, büstlere saldırıların tepki çektiği bir dönemde bu aramalar artık 10 Kasım dışındaki tarihlerde de zirve yapıyor.

Genel gidişe bakıldığında "Mustafa Kemal Atatürk" aramasının aslında 2004-2007 döneminde istikrarlı olarak arttığı, 2008-2016 döneminde adım adım azaldığı, son bir yılda ise sıçrama yapıp daha önce hiç görülmemiş bir seviyeye çıktığı görülüyor. Bu aramaların her dönem belirli bir seviyeyi koruması, kuşaklar değişse de Türkiye kamuoyunun Atatürk'e ilgisinin sürdüğünü kanıtıyor.

Ancak "Atatürk'ün hayatı" araması 2011'den beri düzenli olarak azalmış. Bu aramayı özellikle ilköğretim öğrencileri yaptığından, müfredatla ilgili eleştirilerde haklılık payı olabilir. Yani halk Atatürk'ü unutmasa da, giderek daha az öğrenci öğretmenleri tarafından Atatürk'ün hayatını araştırmaya yönlendiriliyor gibi görünüyor.

Haberin Devamı ∨

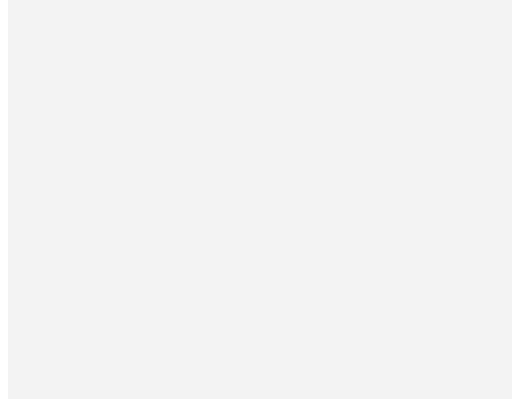

2) **SURİYELİLER ASLINDA NEREDE?**

Yaklaşık 3 milyon Suriyelinin yaşadığı açıklanan ülkemizde Arapça yapılan Google aramaları artık başlı başına bir inceleme konusu. Giriş kaydı yapılan Suriyelilerin Türkiye içindeki hareketlerine dair yeterli resmi veri bulunmasa da, Google aramaları bu konuda da önemli ipuçları veriyor.

Örneğin dünyada Türkiye dahil neredeyse her ülkede en popüler Google araması olan “Facebook” kelimesinin Arapça yazılışına bakarak Suriyelilerin en yoğun olarak hangi illerde bulunduğunu anlayabiliyoruz. İlk beşteki Kilis, Hatay, Urfa ve Antep şaşırtıcı değil. Fakat Çanakkale’nin 2. sıradan listeye girmesi dikkat çekiyor.

Haberin Devamı ∨

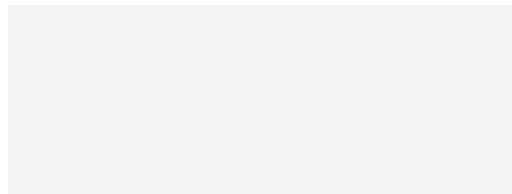

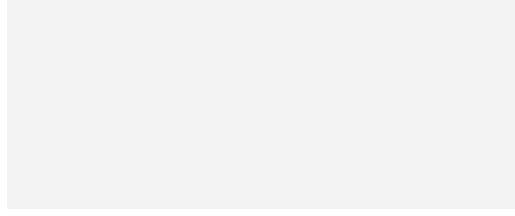
Resmi verilere göre 520 bin nüfuslu Çanakkale’de sadece 3 bin 800 Suriyeli (yani nüfusun yüzde 0.74’ü) var ama Google aramalarının yoğunluğu aslında Çanakkale’de çok daha yoğun bir Arapça konuşan nüfus olduğunu gösteriyor. Çankırı’nın altıncı sırada olması da dikkat çekici.

Yetkililer, özellikle mevsimlik işçi olarak Güneydoğu’dan getirilen Suriyelilerin bu illerde kalıp kalmadığını mercek altına alabilir. Böylece kamu hizmetlerinde yerel ihtiyaca göre düzenlemeler yapılabilir. Arapça “hastane” kelimesinin Türkiye’de son 2 yılda Güneydoğu’nun yanı sıra mesela Trabzon’da da yükselmesini dikkate alıp ek tedbirler alınabilir.

Türkiye’deki Suriyelilerle ilgili bir başka dikkat çekici nokta en çok İzmir’den yapılan Arapça “Ege” aramasının 2015 sonundan itibaren Ege’den kaçak geçişe yönelik tedbirlerin artırılması ve Türkiye-AB mülteci anlaşmasıyla hızla düşmesi... Arapça “haberler” aramasının da 2013’ten itibaren çok yoğun olarak yapılıp bu yılbaşından beri hızla düşmesi, ya Türkiye’deki Suriyeli sayısının veya onların ülkelerinde olup bitene dönük ilgilerinin düştüğüne işaret ediyor. Bunu ancak yetkililer Suriyeli sığınmacılar için bir nüfus sayımı yaparsa doğrulayabiliriz.

Haberin Devamı ∨

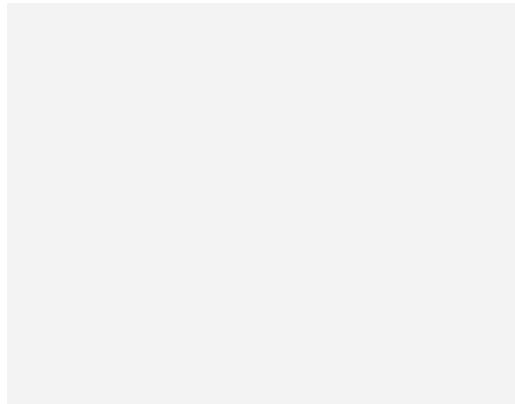
Fakat yetkililerin belki de en büyük dikkatle incelemesi gereken Google Trends verileri, “Suriyeli kadın fiyatları” ve “Suriyeli kadın kataloğu” gibi utanç verici, ama oldukça yoğun aramalar. 2013’ten beri artan bu aramalar geçen yıldan beri çok daha yoğunlaştı. Bu aramaların en yoğun yapıldığı iller Şanlıurfa, Gaziantep, Adana, Kahramanmaraş, Hatay ve Konya.

3) ‘YERLİ’ DEAŞ TEHLİKESİNE DİKKAT

FETÖ'nün üyelerinden "himmet" topladığı malum, peki bir başka terör örgütü olan DEAŞ'ın da "himmet" topladığını biliyor muydunuz?

Türkiye’de sıklıkla yapılan ilgili Google aramaları incelendiğinde "İslam Devleti himmet ofisi" dikkat çekiyor. Bu isimle açılan Facebook sayfasının da hala aktif olduğu görülüyor. Yine de bu arama yeterince yaygın olmadığından Google Trends'de hangi bölgelerde daha çok yapıldığı gösterilmiyor. Ama "İslam Devleti" ifadesi DEAŞ sempatizanlarının kullandığı bir terim olduğundan, "İslam Devleti haberleri" şeklindeki çok daha popüler olduğu için Google Trends'e yansıyan bir aramanın DEAŞ sempatizanlarının bölgesel yoğunluğuyla ilgili bir fikir vermesi beklenebilir. İstanbul ve Ankara dışında bu aramanın özellikle Diyarbakır'daki yoğunluğu dikkat çekiyor.

Haberin Devamı ▾

“İslam devletine nasıl katılırım” aramasının da Google’ın otomatik tamamlama özelliğini devreye sokacak kadar yoğun yapılması yetkilileri alarma geçirmesi gereken bir diğer durum. Türkiye’den Arapça yapılan “İslam devleti” (الدولة الإسلامية) aramalarının ise 2014-2015 arasında zirve yaptıktan sonra düşüşe geçtiği görülüyor ve bu aramalar İstanbul dışında yoğun değil. Yani

yetkililer bu terör örgütüne katılımları engellemek için Türkçe konuşan DEAŞ sempatanlarına odaklanmayı değerlendirebilir.

4) EVET, MAALESEF ENSEST YAYGINLAŞIYOR

Ensest konusu son günlerde Türkiye’de çok tartışılıyor. Bu alandaki bilimsel araştırmalar çok zor yapılabilir, çünkü yüz yüze yapılan görüşmelerde ensestin itiraf edilmesi kolay değil ve kullanılan örnekler genelde çok küçük kalıyor. Oysa Türkiye’nin yüzde 65’i internete erişebiliyor ve neredeyse herkes bir numaralı site olarak Google’ı kullanıyor. Saniyede 40 bin, günde 3.5 milyar aramanın yapıldığı bir site bu. Ve Google’da yapılan Türkçe aramalar, ensestin yaygınlaştığına dair ürkütücü ipuçları sunuyor.

Murat Başoğlu skandalından çok önce başlayan korkunç bir trend söz konusu. Türkiye’den yapılan “ensest video” ve “ensest sex” (evet, arayanlar böyle yazıyor) aramaları son 2 yıldır dünya ortalamasının üzerinde seyrediyor. Oysa bundan önceki 12 yıla baktığımızda dünya ortalamasının çok altındaydık. “Ensest porno” aramasının da 2004-2012 arasında yatay bir seyir izlerken, 2012’den beri yaklaşık 4 kat arttığı gözleniyor. Google Trends’e göre bu arama en çok Doğu Anadolu ile Karadeniz bölgelerinde ve yer yer İç Anadolu ile Trakya’da yoğunlaşıyor. Emniyet güçleri ve uzmanlar bu bölgelerde çalışmalarını yoğunlaştırabilir.

5) TARİKATLARA İLGİ ARTTI AMA...

Google Trends araştırmalarında anahtar kelimeleri amaca uygun şekilde dikkatle seçmek gerekiyor. Örneğin “[Tarikat](#)” araması, bir kişinin bir tarikata katılmak istediğini elbette göstermez. Bu yüzden son günlerde tartışılan tarikatlara yönelik kamuoyu ilgisini belirlemeye çalışırken, bu tarikatların kendi terminolojilerindeki kelimeleri esas aldık. Örneğin “gavs” ve “rabita nasıl yapılır” gibi aramaların önemli bir oranının tarikat üyeleri veya tarikata girmek isteyenlerce yapıldığı kabul edilebilir.

Bu tür aramalara bakıldığında 2009’dan itibaren Türkiye’de genel olarak artan tarikatlara dönük ilginin, aslında 2016 başından beri yükselmediği, hatta kaydadeğer bir oranda gerilediği gözleniyor. Başka konularda da görülen bir gerçeğe burada bir kez daha karşılaşıyoruz: Google trendlerinde gözlenen toplumdaki dip dalgalar, ülke çapında kamuoyunda tartışılan, medyaya konu olan noktaya geldiklerinde aslında tabandaki etkilerini yitirmiş oluyorlar.

Örneğin 2008-2012 dönemine kıyasla son üç yıldır “zikir dinle” araması dört kat azaldı. Menzil tarikatının merkezi Adıyaman’da da “Menzil” araması 2014’ten beri kademe kademe azalıyor. Burada Menzil ile ilgili aramaların Adıyaman’ın yanı sıra Irfan ve Mus’ta Süleymanlılarla ilgili

arada vizyonun ve ilgin aramalarını, Adıyaman'ın yanı sıra Orta ve İmş' ta, Güneymançlına ilgin olanların ise Kütahya'nın yanı sıra Niğde, Rize ve Çorum da daha yoğun olduğu gözleniyor. Ancak, zaman zaman medyada yer alan "yurtta yangın" gibi haberlerle saman alevi gibi parlayan geçici ilgi bir kenara bırakılırsa, bugünlerde en azından Türkiye'nin internete bağlı yaklaşık yüzde 65'lik kısmı için tarikatlara dönük bir ilgi patlaması olduğunu savunmak bu verilerle imkansız.

6) TÜRKİYE MUHAFAZAKARLAŞIYOR MU?

Modernlik ve muhafazakarlığın tanımları bile ancak uzun sosyolojik araştırmalarla yapılabilecek kadar karmaşık. Beyin jimnastiği olarak bu soruyla ilintili olabilecek birkaç popüler Google aramasına bakınca şunu görüyoruz: "Namaz vakitleri" araması 2004'ten bu yana kademe kademe artarak yaklaşık 7'ye katlandı, en yoğun olarak Doğu Anadolu ve İç Anadolu'da, en az Akdeniz ve Ege'de yapıldığı görülüyor. Tesettür ile ilgili aramalardan en popüler olan "tesettür elbise" araması da 2013'ten itibaren hızla artarak 5 yıl önceki seviyesinin 7-8 kat üstüne çıktı.

Yani muhafazakarlığın "görünür tarafına" kamu ilgisi, büyükşehirlerde olmasa bile taşrada ciddi miktarda artmış görünüyor. 2004-2010 döneminde yavaş yavaş artan "imam hatip kayıtları" aramaları 2011'de patlama yapmıştı. Son beş yılda ise bu aramanın yoğunluğu kademeli olarak düşüştü. Geleneksel olarak okullar açılmadan hemen önce artan aramayı Eylül 2016'da ilk kez geçen "imam hatipler kapatılsın" araması geçen mayısa kadar bu seviyede kaldı.

7) EVDE RAKI ÜRETİMİ PATLADI MI?

Türkiye'de alkollü içeceklerden rakının üzerindeki ağır vergi yükü nedeniyle birçok vatandaşın evde rakı üretmeye başladığı, bu amaçla kullanılan anason yağı ve etil alkolün Kurban Bayramında "yok sattığı" bildirilmişti. Google verileri incelendiğinde "anason yağı" aramalarının gerçekten de son bir yılda hızla yükseldiği, geçen yıla göre 5 kat daha fazla arandığı görülüyor. Bu aramaların açık ara en yoğun şekilde Muğla ilinde yapılması, akıllara, Bodrum ve Marmaris gibi ilçelerdeki turistik tesisleri getiriyor.

8) HALK SAĞLIĞI İÇİN SESSİZ ALARM

'Bonzai'den ishale il il uyarı: Resmi sağlık verilerine bakarak kolay kolay fark edilemeyecek tehlikeli gelişmeler Google Trends'e yansıyor. Örneğin Siirt, Sinop, Bingöl, Kırklareli ve Bartın'da öldürücü uyuşturucu 'bonzai' araması alarm verici bir yoğunlukta, hatta yer yer 'esrar'dan daha çok aranıyor. Özellikle Ege bölgesinde "depresyon belirtileri" araması vakanların oranı 2009'da

çok aranıyor. Özellikle Ege bölgesinde “depresyon belirtileri” araması yapmalarını oranı 2008’de ikiye katlanmıştı ve bugün de bu seviyede devam ediyor. 2012’den beri “halsizlik” araması Türkiye genelinde kademe kademe artarak iki katına ulaştı ve en çok Kastamonu, Bingöl ve Bilecik’te yapılıyor. “İshal” araması da bilhassa Hakkari, Tunceli, Trakya ve İç Anadolu’da son dört yıldır yaklaşık üçe katlandı. 2008’den bu yana dört katlanan “karın ağrısı” aramaları ise Düzce, Edirne, Aksaray ve Karabük’te yoğunlaşıyor

Antibiyotiklere dikkat: Bunlar Google’ladığımız sağlık sorunları, ama yetkililer bu sorunlara nasıl çözüm aradığımızla ilgili verileri de incelemeli. Örneğin antibiyotiklerle ilgili aramalar, bilinçsiz antibiyotik kullanımına karşı yoğun bir çalışmanın yapıldığı bu dönemde bile, son dört yılda Türkiye çapında dört kat artmış görünüyor. Özellikle Bingöl, Çankırı, Sinop, Muş ve Edirne’de bilinçsiz antibiyotik kullanımına karşı yeni önlemler değerlendirilebilir.

En depresif iller: Google'daki “depresyon” ve ilgili aramaları (belirtileri, tedavisi vb.) TÜİK'teki intihar verileriyle kıyasladığımızda da ilginç bir paralellik görülüyor. Depresyon aramalarının belirli dönemlerde arttığı illerde, bu dönemin hemen ardından intihar vakalarında da artış olduğu gözleniyor. Kırklareli, Eskişehir, Zonguldak, İzmir ve Kırşehir en çok depresyon aramasının yapıldığı iller. Üstelik Google bize TÜİK'in aksine illerin yanı sıra doğrudan şehirlere dair verileri de sunuyor. Şu şehirlerde artan depresyon aramalarının alarm verdiğini görüyoruz: Çorlu, Aydın, Edirne, Marmaracık, İzmir, Gebze, Sakarya, Bolu. Devletin ve sivil toplumun gerek depresyona karşı tıbbi destek, gerekse intihar önleme çalışmalarına bu şehirlerde özellikle yoğunlaşması faydalı olabilir.

9) EKONOMİK VERİLERDE İPUÇLARI

Enflasyon mideye kötü geliyor: Enflasyon ile hangi Google aramaları arasında bağıntı olabilir? Bu cevabı verebilmek için TÜİK'in 2013-2016 dönemi aylık tüketici fiyat endeksi verilerini Google Correlate'e yükledik. 0.99 ile en yüksek korelasyonun çıktığı arama, bir ülser ilacı oldu. Yani Türkiye'de fiyatlar arttıkça bu ülser ilacı daha yoğun olarak aranıyor, düştükçe ilaç aramaları da düşüyor. Aynı mantıkla aynı dönemin Tüketici Güven Endeksi'ni yüklediğimizde ise "online alışveriş" şeklindeki Google aramalarıyla bir bağıntı olduğu ortaya çıktı. Tüketicinin ekonomiye güveni arttıkça internetten alışverişin artması elbette normal. Bu durum TÜİK'in Güven Endeksi ile başarılı bir ölçüm yaptığını da ortaya koyuyor olabilir.

Konut satışında şikayetler: TÜİK'in Türkiye'deki konut satışı verilerinin “tapu randevu” aramasıyla uyumlu bir seyir izlediğini görüyoruz. Bu şaşırtıcı değil. Ancak dikkat çekici bulgular da var: Mesela Türkiye çapında konut satış adedi, “tüketici hakları müşteri hizmetleri” şeklindeki Google aramasıyla bağıntılı bir seyir izliyor. Demek ki ev alıp memnun olmayan ve şikayet yollarını arayan

ciddi bir kitle var. Ya otomobil alışverişi: Konut satışları, otomobil markalarının bayilerinin aranmasıyla da benzeşiyor. Konut almak için arabasını satan veya konutunu sattıktan sonra araba almak isteyenlerin Google’da böyle bir etki yarattığı öne sürülebilir.

Manzara iyi değil: Google aramaları ekonomide manzaranın çok da parlak olmadığını gösteriyor gibi. Örneğin “borç kapatma kredisi” araması 2012’den beri adım adım tırmanıp geçen yaz zirveye ulaşmıştı. Borcu kapatmak için alınan borçların vadesi bu yıl dolmaya başladı ve kredilerin yatırıma dönüşme oranları hakkında fikir verebilecek veriler parlak değil. Mesela “ihracat teşvikleri” araması neredeyse hiç yapılmazken, “ihtiyaç kredisi” konulu milyonlarca arama 2008’den beri yükseliş trendinde. 2016’da adeta patlama yapan “işsizlik maaşı” araması da Kırklareli, Bilecik, Antalya ve Düzce başta olmak üzere bir dizi ilde hala çok yüksek seyrediyor.

İşsiz kalan ne iş yapar: Geçen yılın TÜİK işsizlik verilerine baktığımızda şunu görüyoruz: Türkiye’de işsizlik düştükçe, avcılıkla ilgili Google aramaları (tüfek markaları, remington fişek, av koruma, yivsiz av tüfekleri) düşüyor, arttıkça onlar da artıyor. Bunlar gibi yüksek bir “pozitif korelasyon” sergileyen ve nedensellik açısından da anlamlı olabilecek bir diğer arama, "güvenlik başvurusu." Yani Türkiye’de işsizlik azaldıkça, güvenlik görevlisi olmak üzere iş arayanların oranı artıyor. Başka sektörlerde iş olanakları çıktığında ise bu aramalar azalıyor veya hız kesiyor. Boş vakit bulunca: İlk bakışta saçma gelen, ama düşününce muhtemel nedenleri anlaşılan bağıntılar da var. Örneğin TÜİK verilerine göre işsizlik arttıkça, Google’da rüya tabirleriyle (örneğin “rüyada muz görmek”) ve yabancı dizilerle (örneğin “Sherlock Holmes izle”) ilgili aramalar da artıyor. İşsizlik düştükçe bu aramalar da düşüyor. Türkiye bu açıdan ABD ve İngiltere’ye göre farklılık gösteriyor. Bu ülkelerde (İngilizce) yapılan aramalarda işsizlik arttıkça, bilhassa dijital oyunlara yönelik aramaların arttığı görülüyor.

10) İLGİNÇ BİRKAÇ SONUÇ DAHA

* Son dönemde gündeme gelen “Dünya düzdür” konusu tek bir AK Partili’nin yazdığı yazıdan ibaret değil. Türkiye’de Google’a “Dünya düz mü” diye soranların bu yıl başından itibaren geçmişe göre 2-3 kat arttığı görülüyor.

* Sosyal medyada dolaşan, milyonların yurtdışında yaşamak istediği iddiası kitlesel bir boyuta

ulaşmış değil. 15 Temmuz'un hemen sonrasında "yurtdışına yerleşmek aramasının" pik yaptığı görülse de, 2017'de bu arama ve ilgili aramalar 15 Temmuz öncesi seviyeye dönmüş durumda. Buna karşın "iltica" araması 15 Temmuz'un ardından aniden artarak geçmişe kıyasla iki kat daha yüksek bir seviyeye oturdu. Bu arama en yoğun olarak Mardin, Batman, Antep ve İstanbul'da yapılıyor. "Yunanistan vizesi" araması da 2006'dan bu yana kademe kademe artarak 10 yılda dörde katlandı.

* Türkiye'de daha önce neredeyse hiç gözlenmeyen "Penis boyu uzatma" aratması 2015 yazında ani bir yükselişle zirve yapmış ve hala yüksek seviyelerde devam ediyor. Google'a göre bu arama en çok Manisa, Konya, Gaziantep ve Adana'da yapılıyor.

* Google siz daha ilk harfleri yazarken en popüler aramaları önererek size yardımcı olmaya çalışıyor. Örneğin "Karımı nasıl..." yazdığınızda, "Karımı nasıl mutlu ederim" cümlesine tamamlanıyor. "Kocamı nasıl..." yazdığınızda önerilen popüler arama ise ürkütücü: "Kocamı nasıl öldürebilirim?" Şu bilgi bir miktar teselli edebilir: Bu ifade en popüler aramalara girecek kadar çok aransa da, Google Trends'e girecek kadar çok aranmamış, yani ayda birkaç yüz aramayı geçmediği tahmin edilebilir.

* Kadınları eşleri hakkında en sık sorduğu sorular: Kocam neden isteksiz, neden yalan söylüyor, neden bebek istemiyor? Erkeklerin en popüler soruları ise: Karım neden zevk almıyor, neden ilişkiye girmek istemiyor, neden ilgisiz?

* Bayılıcı damla ve ruhsatsız silah gibi muhtemel suç eylemlerine (tecavüz, cinayet, yaralama) işaret eden aramaların 2010'dan beri kayda değer oranda arttığı gözleniyor. Şanlıurfa, Diyarbakır, Gaziantep, Ankara ve Sakarya'da "silah satış" araması öteki illere göre daha yoğun.

* 2004'ten beri spor kulüpleriyle ilgili haber aramalarına bakıldığında Fenerbahçe ve Beşiktaş eşit, Galatasaray ise bu ikilinin yüzde 30 önünde. Bu anlamda büyük çıkış yapan Beşiktaş Trakya, Ege ve Orta Karadeniz'de liderliği ele geçirdi. Fenerbahçe'nin diğer iki kulübün de önünde olduğu Kütahya, Nevşehir, Amasya, Ağrı gibi birkaç ili saymazsak, geri kalan her yerde Galatasaray taraftar ilgisi açısından liderliğini sürdürüyor.

GELİN BERABER KEŞFEDELİM

* Bu araştırmadaki verileri siz de Google Trends ve Google Correlate kullanarak teyit edebilir, farklı konularda başka ilginç sorulara yanıtlar arayabilirsiniz. Bir sonraki araştırmaya katkıda bulunmak için halkinhurriyeti@hurriyet.com.tr adresine e-posta göndermeniz yeterli. Araştırmacılar, öğrenciler ve kamu görevlileri TÜİK verilerini de kullanarak anlamlı sonuçlar elde edebilir

